

هشدار درباره شرکتها

ترجمه: دکتر کامبیز فرقاندوست حقیقی

کرد و موضوع منظور شدن مفاد دو بیانیه پیشگفته در گزارشگری این شرکتها، با حساسیت لازم را مورد توجه قرار خواهد داد.

افشاگری بیشتر درباره رویه‌های با اهمیت حسابداری
قواعد کنونی، افشاگری تحت اصول پذیرفته شده حسابداری (GAAP) و مقررات کمیسیون حاکم بر گزارشهای مدیرعامل و هیئت‌مدیره، شرکتها را از جمله، به ارائه اطلاعاتی درباره رویه‌های حسابداری و روشهای مورد استفاده شرکتها و احتمال خطر و ابهامهای شناخته شده برای مدیریت که نسبتاً شبیه تاثیر با اهمیت اطلاعات گزارش شده مالی هستند، ملزم می‌نماید. از آنجا که حتی کاربرد فنی صحیح رویه‌های کنونی حسابداری ممکن است موجب انتقال نیافتن اطلاعات درست به سرمایه‌گذاران شود، گنجاندن این‌گونه اطلاعات با توجه به مخاطرات و ابهامهای موجود ضرورت دارد. در بسیاری از موارد، اصول یادشده به مدیریت و حسابرسان امکان می‌دهد که از میان مجموعه رویه‌های مناسب حسابداری دست به انتخاب رویه‌های موردنظر خود بزنند. بالاخره مدیریت الزاماً فرضیات و قضاوتهایی (مانند ارزیابی یا احتمال وقوع) را در کاربرد رویه‌های انتخاب شده، اعمال می‌کند. نگرانی کمیسیون از آنجا ناشی می‌شود که صورتهای مالی منتج از این نحوه انتخاب کاربرد رویه‌ها ممکن است به شکل با اهمیتی گمراه‌کننده باشد. به منظور کم کردن آنچه از دیدگاه کمیسیون، فاصله با اهمیتی بین افشای ضروری در صورتهای مالی و برداشت سرمایه‌گذاران از آن اطلاعات به نظر می‌رسد، کمیسیون در صدد وضع مقررات تازه‌ای در ارتباط با «رویه‌های با اهمیت حسابداری» است.

در عین حال بنابر مضمون «اطلاعیه هشداردهنده»، افشای قضاوتها و مفروضات به کار گرفته شده در اعمال رویه‌های با اهمیت حسابداری باید به گونه‌ای صورت پذیرد که سرمایه‌گذاران بتوانند آثار شیوه‌های مختلف به کارگیری آن رویه‌ها بر روی صورتهای مالی شرکت گزارشگر را احساس کنند. کمیسیون همچنین توصیه می‌کند که این رویه‌ها توسط کمیته حسابرسی هیئت‌مدیره مورد بررسی و مرور قرار گیرند.

در رویارویی با هشدار به شرکتها در مورد مفاد «گزارشهای مدیریت‌عامل و هیئت‌مدیره» (MD&A) به مجامع راجع به شکست انرون (Enron) و درخواست صدور رهنمود توسط ۵ موسسه بزرگ حسابداری از کمیسیون بورس اوراق بهادار (SEC) درباره مفاد گزارشهای مدیریت‌عامل و هیئت‌مدیره به مجامع، اخیراً کمیسیون پیشگفته اطلاعیه‌ای برای شرکتها منتشر کرده و آنها را به ارائه درست و افشاگریهای پرمحتواتر مالی تشویق نموده است. این امر نماینده گامی دیگر در زمینه تلاشهای کمیسیون برای اطمینان یافتن از کمال و «شفافیت» افشاگری در گزارشهای مالی است که با افزایش فشار بر مدیریت شرکت و کمیته‌های حسابرسی تا آنجا پیش می‌رود که سرمایه‌گذار عادی بتواند وضعیت مالی شرکت را «همان‌گونه که از چشم مدیریت دیده می‌شود» درک کند. موضوع افشای شفاف، امروزه کانون تمرکز مسئولان کمیسیون را تشکیل می‌دهد و کمیسیون یادشده همواره نشان داده است که در سالهای اخیر انتظار افشاگری بیشتری در ارتباط با رویه‌های حسابداری شرکتها گزارشگر را دارد.

در تاریخ ۱۲ سپتامبر ۲۰۰۱، کمیسیون، اطلاعیه‌ای تحت عنوان «هشدار درباره افشاگری در مورد رویه‌های مهم حسابداری» (نشریه‌های شماره ۸۰۴۰-۳۳، ۴۵۱۴۹-۲۴، FR-60) منتشر کرد. کمیسیون رهنمود دیگری در مورد ضروریات افشاگری در ۲۲ ژانویه ۲۰۰۲ تحت عنوان «بیانیه کمیسیون درباره توضیحات و تجزیه و تحلیل وضعیت مالی و نتایج عملیات از دیدگاه مدیریت» (نشریه‌های شماره ۸۰۵۶-۳۳، ۴۵۳۲۱-۳۴، FR-61) منتشر کرده است. در هر دو اطلاعیه، کمیسیون شرکتها را برای تهیه اطلاعات بیشتر شامل تحلیل پیش‌بینی وضعیتهای متفاوت پیش‌بینی‌پذیر جهت سرمایه‌گذاران، در ارتباط با مفروضات زیربنای اطلاعات حسابداری و افشاگریها در ارتباط با ابهامها و شرایط متفاوت با برداشتهای عادی و جاری اوضاع قانونی، ترغیب می‌کند.

از طرف دیگر واحد مرتبط با وضعیت تامین مالی شرکتها در کمیسیون، برنامه‌های خود را برای **غریبال‌گری** گزارشهای مالی کلیه شرکتها مندرج در فهرست شرکتها برتر **فورچون** (Fortune) اعلام داشته است. این بخش از کمیسیون بر شفافیت ظاهری گزارشگری مالی تمرکز خواهد

بهبود سطح افشا در مورد قابلیت نقدینگی (انجام تعهدات)

و منابع سرمایه‌ای

جزء ۳۰۳ مقررات اس-کا (S-K) از جمله مقرر می‌دارد که شرکت‌های گزارشگر، در گزارش‌های هیئت‌مدیره و مدیرعامل، "روندها یا هرگونه تقاضای شناخته‌شده، تعهدات، رویدادها یا ابهام‌هایی" را که ممکن است بر افزایش یا کاهش نقدینگی شرکت موثر باشد، به‌طور مشخص روشن کنند. همچنین شرکتها ملزم هستند "روندهای شناخته‌شده، مطلوب یا نامطلوب در منابع ثبت شده سرمایه" مشتمل بر کلیه "تغییرات در حقوق صاحبان، دارایی، بدهی و ترتیبات مرتبط با تامین مالی خارج از ترازنامه" را تشریح نمایند. دلیل این امر آن است که منابع نقدینگی و سرمایه احتمالاً به‌نحو یکسانی از اطلاعات و شرایط متأثر می‌شوند و بدین لحاظ کمیسیون پیشنهاد می‌کند که بهتر است این موارد هم به‌صورت جداگانه موردنظر قرار گیرند.

روندهای شناخته‌شده

از دیدگاه افشاگری در مورد قدرت پرداخت تعهدات، کمیسیون شرکتها را به تشریح نحوه تامین منابع تامین مالی کوتاهمدت و شرایطی که به‌طور منطقی بر وضعیت آن منابع تاثیرگذارند، تشویق می‌کند. کمیسیون پیشنهاد می‌کند هر گاه در این افشاگریها حداقل وضعیت ۱۲ ماه بعد قابل ارائه نباشد، احتمالاً این‌گونه افشاگریها نارسا تلقی می‌شود. به‌طور کلی، اگر انتظار رود که روندها و ابهامها ممکن است به‌طور منطقی بر قدرت پرداخت شرکت تاثیرگذار باشد، افشای این‌گونه موارد ضرورت می‌یابد و کمیسیون در این مورد سطح پایینتری از احتمال موردتوجه استاندارد را در نظر دارد. هرگاه یک روند، تقاضا، تعهد، رویداد یا ابهامی شناخته شده باشد، در صورتی که احتمال مساعدی برای تحقق آن وجود داشته باشد، باید افشا شود. اگر مدیریت نتواند تصمیم بگیرد که آیا احتمال وقوع رویدادی وجود دارد یا خیر، باید چنین روند، تقاضا، تعهد، رویداد یا ابهام شناخته‌شده‌ای را با فرض تحقق آن مورد ارزیابی قرار دهد. این‌گونه موارد باید افشا شود مگر این‌که مدیریت معتقد باشد که تاثیر با اهمیتی بر وضعیت مالی شرکت یا نتایج عملیات آن نخواهد داشت.

مثلاً اگر یکی از منابع اصلی نقدینگی شرکت را وجوه نقد ناشی از عملیات شرکت تشکیل می‌دهد و به‌طور منطقی احتمال می‌رود که تقاضای مشتری برای محصولات شرکت دچار نوسان خواهد شد، شرکت لازم است که رابطه بین قابلیت قدرت پرداخت فعلی (موجود) و آثار نوسانات احتمالی را تشریح و تبیین کند. به‌همین ترتیب اگر اسناد تجاری یکی از منابع اصلی قدرت نقدینگی شرکت را تشکیل دهد، شرکت باید کاهش احتمالی در سطح طبقه‌بندی اعتباری شرکت بر توانایی آن در کسب منابع مورد دسترسی شرکت در بازار اسناد تجاری را افشا نماید. به‌طور کلی شرکتها باید افشای هرگونه تاثیر تغییرات

کمیسیون ۴ پیشنهاد زیر را تا وضع مقررات جدید برای راهنمایی شرکت‌های سهامی عام مطرح کرده است:

• **مدیریت و حسابرسان باید بر ارزیابی رویه‌های با اهمیت حسابداری به‌کار رفته در صورتهای مالی به‌طور اخص تمرکز کنند.** مدیریت باید بتواند از با اهمیت‌ترین رویه‌های اعمال شده در تهیه صورتهای مالی دفاع و قابلیت قبول آنها را اثبات کند. حسابرسان نیز به نوبه خود باید «به سطح حصول اطمینان کامل» در ارتباط با قضاوت مدیریت در انتخاب، اعمال و افشای رویه‌های با اهمیت حسابداری دست یابند.

• **مدیریت باید اطمینان پیدا کند که اطلاعات افشا شده در گزارش هیئت‌مدیره و مدیرعامل از تعادل لازم برخوردار بوده و کاملاً پاسخگوست.** شرکتها ترغیب می‌شوند که آثار رویه‌های با اهمیت به‌کار گرفته شده و قضاوت‌های مدیریت را در نحوه به‌کارگیری آنها تشریح کنند. کمیسیون حتی پا را از این فراتر گذاشته و پیشنهاد کرده است که شرکتها همچنین احتمال رسیدن به نتایج متفاوت مهم را در صورت گزینش مفروضات متفاوت با وجود شرایط حاکم تشریح کنند.

• **قبل از نهایی شدن گزارشهای سالانه، کمیته‌های حسابرسی باید انتخاب، کاربرد و نحوه افشای رویه‌های با اهمیت حسابداری را بررسی کنند.** کمیته حسابرسی، هیئت‌مدیره و حسابداران مستقل باید درباره رویه‌های با اهمیت حسابداری از دیدگاهی آینده‌نگر، آثار آینده رویه‌های انتخاب شده را مورد بررسی قرار دهند، تا آنجا که کمیته حسابرسی بر دلایل انتخاب رویه‌های با اهمیت حسابداری و نحوه کاربرد آنها اشراف پیدا کند.

• **اگر شرکتها، مدیریت، کمیته‌های حسابرسی یا حسابرسان درباره نحوه به‌کارگیری یکی از اصول پذیرفته شده حسابداری ابهامی داشته باشند، لازم است با گروههای مربوط از گروههای حسابداران همکار در کمیسیون مشورت کنند.** رئیس کمیسیون در یکی از سخنرانیهای اخیر، اظهار داشت که اخیراً تلفنهای حسابداران همکار تا دیروقت مشغول است چون "هم شرکتها و هم حسابرسان می‌خواهند با آنها تماس بگیرند و درباره رویه‌های مناسب حسابداری و چگونگی کاربرد آنها با گروههای حسابداران همکار در کمیسیون مذاکره کنند". کمیسیون بر آن است که با ارائه بموقع کمک‌های لازم در مورد اطلاعات مندرج در گزارش مالی از ارائه منصفانه و مناسب آنها اطمینان حاصل شود. ریاست کمیسیون اذعان دارد که باید قبل از آن که اشتباهی شکل بگیرد، کارکنان این کمیسیون برای ارائه راهنماییهای لازم، به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس و حسابرسان در دسترس باشند.

نامناسب در طبقه‌بندی اعتباری شامل مفروضات مرتبط با سطح طبقه‌بندی اعتباری تشدید یا «عرضه» سهام در خطوط اعتباری تضمینی، اوراق قرضه و سایر ترتیبات را مدنظر قرار دهند.

قابلیت پرداخت دیون یا پشتیبانی شرکت را در مورد مخاطرات اعتباری و بازاری بر عهده دارند، ۲) شرکت‌هایی که در عملیات اجاره، پوشش یا خدمات پژوهش و نوآوری با شرکت اشتراک مساعی دارند، و ۳) یا آنکه شرکت را در ارتباط با تعهداتی که در متن صورتهای مالی شرکت منعکس نشده درگیر می‌کند.

بیانیه کمیسیون، موارد زیر را به‌عنوان آنچه مدیریت باید در تعیین روندها، تقاضاها، تعهدات، رویدادها و ابهامهای مستلزم افشا مورد نظر قرار دهد، اعلام می‌دارد:

• ذخایر مرتبط با ضمانتهای مالی، تعهدات، بدهی یا ترتیبات اجاره که ممکن است مستلزم پرداخت قبل از موعد باشند، ضمانتهای اضافی پشتیبانی، تغییرات در شرایط مانند ارتقای نرخ اندوخته‌ها یا ایجاد تعهدات اضافی مالی براساس رویدادهایی از قبیل تغییرات افت در نرخ اعتباری شرکت، نسبت‌های مالی، درآمدها، گردش نقدی، قیمت سهام، یا تغییراتی در ارزش ضمنی داراییها ممکن است به شاخص یا قرینه دیگری مرتبط شده باشند؛

• شرایطی که ممکن است قابلیت شرکت برای ارائه عملیات ادواری با اهمیت مالی و عملیاتی که ارائه عملیات از نظر تجاری غیرممکن گردد، مانند ضرورت باقی ماندن در یک سطح خاص از نظر سطح بندی اعتباری، سطح درآمد، درآمد هر سهم، نسبت‌های مالی یا تریین‌ها؛

• عوامل مختص شرکت یا بازارهای آن که مدیریت در ارتباط با تعیین سطح اعتباری یا قابلیت دسترسی شرکت در راستای تامین مالی کوتاهمدت و درازمدت برای آنها اهمیت ویژه‌ای قائل است؛

• تضمینهای بدهیها یا سایر تعهدات در مقابل اشخاص ثالث؛ و

• حق انتخاب‌های مکتوب در ارتباط داراییهای غیرمالی مانند حق عرضه در مورد دارایی غیرمنقول.

ترتیبات خارج از ترازنامه

در مورد شرکت انرون ترتیبات وسیع خارج از ترازنامه بخش مهمی از ساختار سرمایه را تشکیل می‌داد به‌طوری که به‌شکل چشمگیری بر قابلیت پرداخت دیون شرکت اثر می‌گذاشت. بدین ترتیب جای تعجب نیست که کمیسیون اینک بر افشاگری تاثیر ترتیبات مالی خارج از ترازنامه روی قابلیت پرداخت دیون تمرکز می‌کند که این موارد عبارتند از فروش (به‌صورت انتشار اوراق قرضه درآوردن) حسابهای دریافتی و دستیابی به داراییها از طریق اشخاص حقوقی که با مقاصد خاصی تشکیل شده‌اند. گزارش هیئت‌مدیره و مدیریت‌عامل لازم است به‌طور کامل و واضح حاوی بخشی درباره موارد زیر باشد: گستره اتکا بر ترتیبات خارج از ترازنامه در مورد شخصیت‌های حقوقی که: (۱) تامین مالی،

براساس بیانیه کمیسیون بورس اوراق بهادار، شرکتها باید اطلاعات زیر را در مورد ترتیبات با اهمیت خارج از ترازنامه افشا کنند:

• اهداف تجاری، محتوای اقتصادی و فعالیت‌های مرتبط با این‌گونه ترتیبات؛

• مبلغ کل داراییها و تعهدات واحد تجاری مرتبط با فعالیت‌های خارج از ترازنامه شامل شرحی از ماهیت این‌گونه داراییها و تعهدات و عیناً نوع و مبلغ بدهی یا اوراق بهادار سهام منتشر شده توسط شرکت؛

• توضیحی در مورد روابط اصلی و مستمر با واحد تجاری مرتبط (یا شرکت‌های وابسته آن) حاوی این موضوع که آیا احتمال قطع این ترتیبات در آینده قابل پیش‌بینی وجود دارد و آثار انقطاع آنها؛

• مبالغ دریافتی و پرداختی و درآمدها، هزینه‌ها و گردش نقدی حاصل از این‌گونه ترتیبات؛

• تمدیدهای انجام شده در مورد سررسید ارقام دریافتی، وام‌ها و اوراق قرضه مرتبط با این‌گونه ترتیبات و هرگونه ابهام در مورد بازپرداخت یا سایر رویدادهای احتمالی مرتبط با عملیات و عملکرد آینده این‌گونه شخصیتها؛

• مبالغ و شرایط کلیدی و شروط مرتبط با ترتیبات خرید و فروش بین شرکت و سایر اشخاص مرتبط با این‌گونه ترتیبات؛ و

• مبالغ هرگونه تضمین، خطوط اعتباری، اعتبارات اسنادی معوق یا تعهدات یا قراردادهای برداشت یا پرداخت یا بهره‌برداری یا ترتیبات مشابه مشتمل بر عوارض، ظرفیت یا ترتیبات اجاره که ممکن است شرکت را به تامین منابع یا بر عهده گرفتن تعهدات مرتبط با این ترتیبات ملزم سازد.

همچنین کمیسیون به مدیریت متذکر می‌شود که لازم است این افشاگریها مخاطرات مشخص مرتبط با شرکت را در برگیرد و صرفاً به کاربرد اصطلاحات حقوقی یا زبان کلیشه‌ای در مورد روابط و ترتیبات نپردازد.

تعهدات قراردادی و قراردادهای تجاری

در راستای ارائه تصویر کاملی از قابلیت پرداخت و منابع سرمایه‌ای، بیانیه کمیسیون قویاً شرکتها را به تجمیع اطلاعات مربوط به تعهدات قراردادی و تجاری در گزارشهای

مالی به صورت یک کاسه ترغیب می کند. در این بیانیه به عنوان مثال جدولی به شرح مندرج در شکل زیر ارائه شده که نمایشی از پرداختهای آینده مرتبط با قراردادهای قبیل بدهیها و موافقتهای اجاره و تعهدات احتمالی مانند تضمینهای بدهی است که ممکن است در گزارش هیئت مدیره و مدیرعامل به مجمع گنجانده شود.

تعهدات قراردادی	مواعد پرداختها به تفکیک سررسید آنها			
	جمع	کمتر از ۱ سال	۱ تا ۳ سال	۴ تا ۵ سال
بدهی درازمدت				
تعهدات اجاره سرمایه‌ای				
اجاره‌های عملیاتی				
تعهدات خرید غیرمشروط				
سایر تعهدات درازمدت				
کل تعهدات نقدی قراردادی				

معاملات با اشخاص وابسته

به موجب قواعد افشا و گزارشگری حسابداری، شرکتها ملزمند اطلاعات خاصی را در ارتباط با معاملات اشخاص وابسته افشا کنند. اعلامیه کمیسیون مقرر می‌دارد که در صورت با اهمیت بودن معاملات اشخاص وابسته، در گزارش هیئت مدیره و مدیرعامل شرکتها گزارشگر به مجمع باید کلیه معاملات مرتبط با اشخاص وابسته اعم از حقیقی یا حقوقی افشا شود. این افشا باید به گونه‌ای باشد که برای درک وضعیت فعلی و آینده وضعیت مالی و نتایج عملیات شرکت را در برداشته باشد و شامل توضیحاتی درباره چگونگی و شرایط این گونه معاملات و اختلافهای احتمالی آنها در صورت انجام آن با اشخاص مستقل باشد.

از دیدگاه کمیسیون، توضیحاتی در مورد عناصر زیر در ارتباط با معاملات اشخاص وابسته ضرورت دارد:

- هدف تجاری و محتوای اقتصادی این گونه ترتیبات؛
- هویت اشخاص وابسته؛
- چگونگی تعیین قیمت‌های معاملات توسط طرفین معاملات؛
- توضیحاتی در مورد نحوه انجام ارزیابیهای منصفانه به عمل آمده، در صورت وجود؛ و
- توضیحاتی در مورد تعهدات موجود یا سایر تعهدات ناشی از این گونه ترتیبات.

به استثنای افشای هویت اشخاص وابسته، هیچ یک از اطلاعات پیشنهاد شده در بیانیه‌های اخیر کمیسیون که باید در گزارش هیئت مدیره و مدیرعامل افشا شود، در بند شماره

۴۰۴ مقررات اس- کا فعلی وجود نداشته است.

علاوه بر موارد بالا، کمیسیون پیشنهاد می‌کند که در گزارش هیئت مدیره و مدیرعامل، افشاگری لازم در مورد اشخاص دیگری نیز به عمل آید که از دیدگاه تعاریف فنی در زمره «اشخاص وابسته» قرار نمی‌گیرند لیکن شرکت با آنها روابطی دارد که به شرکت و این گونه اشخاص امکان می‌دهد تا معاملاتی بین آنها صورت پذیرد که امکان انجام آن معاملات، با آن شرایط بین شرکت و سایر اشخاص به مراتب مستقلمتر و در روال عادی معاملات تجاری، وجود نداشته باشد. برای مثال، هرگاه شرکت با شرکتهای دیگری وارد معامله شود که توسط مدیران ارشد سابق شرکت تاسیس شده و اداره می‌شوند، روابط میان آنها باید افشا گردد. اگر چه مدیران سابق ممکن است براساس مقررات فعلی حسابداری و بورسی از مصادیق اشخاص وابسته نباشند، با این حال در سایه روابط پیشین، ممکن است معاملات بین آنها با شرایطی صورت پذیرد که تحقق آن شرایط با اشخاص دیگری که موضع مستقلمتری نسبت به شرکت دارند، امکانپذیر نباشد. باز هم این اطلاعات، به مراتب بیشتر از آن چیزی است که در حال حاضر طبق مقررات ماده (بند) ۴۰۴ ضرورت می‌یابد و به موجب آن تنها اطلاعات مربوط به مدیران (شامل اشخاص حقیقی نماینده اشخاص حقوقی)، اعضای موظف هیئت مدیره، سهامداران بالای ۵ درصد و اعضای خانواده بلافصل اشخاص پیشگفته را در برمی‌گیرد.

فعالیتهای تجاری خاص مشتمل بر قراردادهایی که موضوع آنها فاقد

قیمت بازار است و براساس ارزشهای منصفانه تعیین می‌شود

برخی از شرکتها به انجام معاملات تجاری ای مبادرت می‌ورزند که موضوع آنها مبادله برخی از کالاها به ارزشهای منصفانه است، لیکن به علت نبود قیمت قابل مقایسه در بازار برای این گونه اقلام، ارزش منصفانه اقلام قراردادها نیاز به برآورد و ارزیابی دارد. نمونه‌ای از این گونه معاملات، مواردی است که در آنها از شاخصهای درجه حرارت هوا، میزان ذخایر انرژی و یا پهنای باندهای مخابراتی استفاده می‌شود. کمیسیون به شرکتهای فعال در این زمینه‌ها توصیه می‌کند که روندهای با اهمیت و ابهامهای موجود در این گونه فعالیتها را در گزارشهای هیئت مدیره و مدیرعامل افشا کنند.

در این زمینه، لازم است مدیریت ارائه اطلاعات زیر را مورد نظر قرار دهد:

- ارائه تغییرات اعم از تحقق یافته و تحقق نیافته در ارزشهای منصفانه؛
- افشای تغییرات در ارزشهای منصفانه ناشی از اعمال روشهای متفاوت ارزیابی؛
- افشای ارزشهای متعارف در آخرین تاریخ ترازنامه به تفکیک ارزشهای متعارف مستقیماً متکی به قیمت‌های موجود در بازار و اقلام متکی بر برآوردها؛ و
- افشای سررسید قراردادهای مربوط به آخرین تاریخ ترازنامه.

کمیسیون همچنین پیشنهاد می‌کند که شرکتها، ضرورت ارائه افشای بیشتر در ارتباط با مدیریت مخاطرات مرتبط با این‌گونه عملیات تجاری را مورد توجه قرار دهند. چنین مخاطراتی ممکن است شامل موارد زیر باشد: تغییرات در کیفیت اعتباری یا نوسان در بازارهای مرتبط و شاخصهایی که در ارتباط با داراییها و بدهیها تعیین شده است، بویژه در صورتی که این‌گونه داراییها از داراییهای غیرنقدی یا داراییهایی که ارزیابی آنها ممکن است دستخوش ابهامهای با اهمیت باشد، تشکیل شده باشد.

افزایش مسئولیتهای هیئت‌مدیره در دیدگاه کمیسیون بورس و اوراق بهادار

کمیسیون بورس و اوراق بهادار، کمیته‌های حسابرسی را در اجرای یک نقش محوری فزاینده در فرایند نظارت و کنترل در فرایند گزارشگری مالی قرار می‌دهد. تلاشهای کمیسیون برای افزایش مسئولیتهای کمیته حسابرسی از سال ۱۹۹۹ شروع شد. در همان سال وظایف تازه‌ای برای کمیته حسابرسی مقرر شد که برخی از آنها عبارتند از:

کمیته حسابرسی لازم است اطلاعات مالی مندرج در گزارشهای سه‌ماهه فرم تن کیو (10-Q) را مرور کند و تاییدیه کمیته حسابرسی مبنی بر توصیه کمیته حسابرسی برای گنجاندن صورتهای مالی حسابرسی شده در فرم تن کیو را به گزارشهای حسابرسی منظم نماید.

دو بیانیه اخیر دارای پیامی روشن برای هیئت‌مدیره‌ها و کمیته‌های حسابرسی آنهاست مبنی بر این‌که از آنها انتظار می‌رود نقش فعالتری را در زمینه مدیریت مالی و افشای مرتبط با آن نسبت به مقررات سال ۱۹۹۹ برعهده گیرند. اینک به‌نظر می‌رسد که این نقش ضرورت یک تجزیه و تحلیل منتقدانه از رویه‌های با اهمیت حسابداری شرکت و بررسی دقیق گزارش هیئت‌مدیره و مدیرعامل را از نظر «شفافیت» را در برمی‌گیرد که این وظایف تا این اواخر عمدتاً بر عهده مدیریت شرکت و حسابداران مستقل بوده است. اگر چه رویدادهای اخیر به‌نحو بارزی نارساییهای دیدگاه قدیمی را برملا ساخته، لیکن در این‌مورد که هیئت‌مدیره وقت یا تمایل لازم را برای پذیرش مسئولیتهایی که اخیراً توسط کمیسیون بر عهده آنها گذاشته شده، داشته باشد، جای تردید وجود دارد. این بحث سیاستهای عمومی دولتی در این‌مورد که مدیران تا چه حد لازم است در گزارشگری واحد اقتصادی درگیر باشند، ظرف چند ماه آینده آثار خود را در مقابل حداقل یک مورد خاص در ورشکستگی (مبتنی بر از دست رفتن اعتماد به سیستم گزارشگری شرکتها) نشان خواهد داد. در حالی که چون کمیسیون و مدیریت فعلی آن اجازه داده‌اند این وضعیت «بحران اعتماد سرمایه‌گذاران» روی دهد، انتظار می‌رود که در پیشنهادها نامعتدل و احساسی کنونی کاپیتول هیل (Capitol Hill) یا مراجع دیگر، تمرکز بر پاسخهای متعادل و متوازن مشاهده شود.

علاوه بر پیشنهادها قبلی، پیشنهادهای زیر را نیز اکنون می‌توان ارائه کرد:

- کمیته‌های حسابرسی ضرورت افزایش تعداد جلسات خود را در راستای ایفای تعهدات محول‌شده به آنها مورد بررسی قرار دهند. بعضی از شرکتها در حال برنامه‌ریزی برگزاری شش جلسه یا بیشتر در هر سال هستند؛ یک جلسه برای بررسی تضادهای بالقوه و سئوالات مربوط به استقلال حسابرسان، یک جلسه برای بررسی رویه‌های با اهمیت حسابداری شرکت و جلسات سه‌ماهه برای بررسی افشاگری سه‌ماهه و سالانه و صورتهای مالی.

- اعضای کمیته‌های حسابرسی باید از حسابداری «شناخت کافی» داشته باشند، به‌عبارت دیگر از تجربه و آشنایی کافی با موضوعات حسابداری برخوردار باشند. شرکتها باید چگونگی همکاری مدیران را در جهت بهبود ادراک آنها از صورتهای مالی و رویه‌های با اهمیت مالی، مورد بررسی قرار دهند.

- مدیریت شرکتها باید تهیه پیشنهادها را در صورت شروع کند به‌نحوی که فرصت کافی برای مرور آن توسط کمیته حسابرسی وجود داشته باشد.

- مدیریت باید با نگاهی تازه کل گزارش مدیریت‌عامل و هیئت‌مدیره به مجمع را- بویژه از دیدگاه نقدینگی- بررسی کند و به بازنویسی مکانیکی درباره افشای مطالب سال گذشته بسنده نکند. بویژه آنکه کمیسیون مدیریت را در تهیه پیشنهادها گزارش مدیریت‌عامل و هیئت‌مدیره و افشای از ابتدا، بدون آنکه تحت تاثیر گذشته باشد، ترغیب می‌کند.

در حالی که افشای «بیشتر و بهتر» بویژه در فضایی با تردید فزاینده در مورد استقلال حسابرس و قابلیت اعتماد مدیریت، جذاب به‌نظر می‌رسد، شرکتها باید توجه کنند که در صورت تغییر اساسی در نحوه برخورد آنها با گزارشهای مدیریت‌عامل و هیئت‌مدیره، ممکن است نسبت به کفایت قابلیت اعتماد افشاهای قبلی تردید ایجاد شود. کشمکش ذاتی بین فشار کمیسیون برای شفافیت بیشتر و مشکلات بالقوه از تغییرات چشمگیر در افشاگری وجود دارد. در عین حال، بتدریج که شرکتها گزارشگری را کامل می‌کنند، مدیریت نیاز به یافتن راهی برای برقراری تعادل بین این موضوع با انتظارات فزاینده کمیسیون بورس و اوراق بهادار خواهد داشت.

منبع:

1- Corporate /Alert, February 2002, www.dbr.com

(این مقاله به‌وسیله محمدرضا حسینی دانشجوی کارشناسی ارشد دانشکده حسابداری برق دانشکده صنعت آب و برق دانشگاه شهید عباسپور انتخاب شده است.)

پانوشتها: